

Of de bovengeciteerde arts inderdaad de algemene stemming in Rotterdam weergegeven heeft, weten wij niet. Plausibel lijkt het ons dat men elders in het land toch eerder geneigd was, de aanval op Rotterdam als een noodzakelijke en nuttige oorlogsoperatie te beschouwen. Trouwens, in het gehele land en ook in Rotterdam gingen spoedig geruchten de ronde doen dat de Engelsen in de nacht van 3 op 4 oktober uitsluitend militaire doelen geraakt hadden en dat de doden onder de burgerbevolking het gevolg waren geweest van Duitse bommen: in de periode waarin de Engelsen boven Rotterdam verschenen waren, twee uur lang, zouden de Duitsers van de gelegenheid gebruik gemaakt hebben om van nabije vliegvelden eigen bommenwerpers de lucht in te sturen met opdracht, Rotterdamse stadswijken te treffen. In de regeringsverklaring van 9 oktober was daar als mogelijkheid van gerept ('wij willen aannemen dat in dit geval de Duitsers zelf geen bommen op Rotterdam hebben laten vallen'), Sluysers stelde het in 'De Flitspuit' als een feit voor en de illegale bladen *Vrij Nederland* en *Het Parool* sloten zich daar in hun commentaren bij aan. *Het Parool* wist te vertellen dat in Rotterdam een patronaatsgebouw geraakt was waar 'tal van Duitse weermachts- en marinekabels samenkwamen . . . Juist de treffer op dit, midden tussen de woonhuizen staande gebouw bewijst hoe nauwkeurig de Britse piloten hun doel weten te treffen.'¹

★

Wat hun koopvaardij betreft, kwamen de Engelsen er in de tweede helft van '41 beter voor te staan dan in de eerste. In de eerste waren zij, zoals wij in hoofdstuk 1 uiteengezet hebben, bezig, de *Battle of the Atlantic* te verliezen, maar van de zomer van '41 af bleken nieuwe verdedigingsmaatregelen effectief te zijn. De convooien werden straffer georganiseerd en er werd voor gezorgd dat er overdag steeds vliegtuigen in de buurt waren die de *U-Boote* noopten, diep onder water te blijven. Alleen midden op de Atlantische Oceaan resteerde een gebied van een 500 km breed dat voor de toenmalige vliegtuigen te ver uit de kusten lag om er regelmatig te patrouilleren. Daar concentreerden zich de *U-Boote*, maar in die concentratie waren zij kwetsbaarder; ook moesten zij een veel grotere afstand afleggen dan vroeger om hun jachtterrein te bereiken. Naast dit alles werden de eerste kleine escorte-vliegdekschepen in dienst gesteld; kleine patrouillevliegtuigen ging men ook met katapulten lanceren. Dan was er het al gememoreerde

¹ *Het Parool*, 25 (10 okt. 1941), p. 2.